

100 DANA VLADE

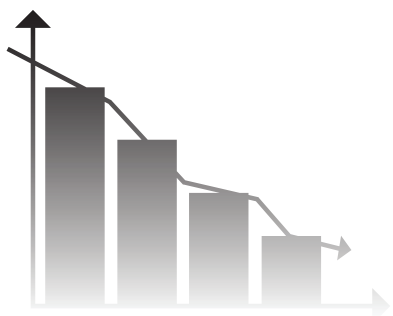
IZVEŠTAJ

O MONITORINGU

ISPUNJAVANJA

PREDIZBORNIH

OBEĆANJA

EKONOMIJA

BORBA PROTIV

KORUPCIJE

ZDRAVSTVO

PROSVETA

100 dana vlade

Sadržaj

1. Uvod	2
2. Sažetak.....	3
3. Ekonomski razvoj - povećanje životnog standarda	5
3.1. Poljoprivreda	5
3.2. Podsticanje zapošljavanja.....	7
3.3. Podsticaji za biznis sektor i mala preduzeća	7
3.4. Poreska reforma.....	8
3.5. Odgovorno trošenje javnih finansija i uštede u budžetu	10
4. Borba protiv korupcije.....	12
5. Zdravstvo	15
6. Obrazovanje.....	16

1. Uvod

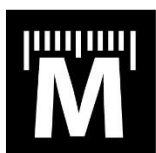
Cilj sistematskog praćenja rada aktuelne Vlade Srbije (izabrane 27. jula 2012 godine) je da se utvrdi u kojoj meri i na koji način su realizovane predizborne najave i obećanja stožernih stranaka vladajuće koalicije iznete tokom predizborne kampanje, ali i u programima i izbornim platformama stranka, *Ekspozeu mandatara* i *Koalicinom sporazumu*.

Kako je dugoročan cilj projekta ne samo utvrđivanje donetih mera i zakonskih rešenja, već i njihovih efekata na praksu i život građana i građanki, korišćeni su i sekundarni izvori koji sadrže evaulacije javnih politika u različitim oblastima, pre svega Izveštaj Evropske komisije o napretku Srbije, izveštaji Svetske banke, mišljenja međunarodnih institucija. Naravno, efekti mnogih predloženih rešenja mogu biti analizirani samo dugoročno.

Na osnovu istraživanja koje je sproveo CESID identifikovane su četiri oblasti koje su građani i građanke Srbije ocenili kao prioritetne. To su: ekonomski oporavak, u krajnjem cilju povećanje životnog standarda, borba protiv korupcije, poboljšanje stanja u zdravstvu i obrazovnom sistemu. Nije iznenađenje da su i političke stranke ove oblasti prepoznale kao ključne.

Monitoring predizborne kampanje ukazao je na konkretne reformske mere i poteze koje su u svakoj od ovih oblasti ponudile političke partije kao operacionalizaciju postavljenih ciljeva. Stranke su se međusobno razlikovale po tome kojoj su od tema pridavale najveći značaj, ali i koliko su postavljeni ciljevi bili konkretni¹. Tako su najveću pažnju ekonomskom razvoju posvetili Ujedinjeni regioni Srbije (URS) i Srpska Napredna stranka (SNS), Socijalistička partija Srbije (SPS) nešto manje, ali je sa druge strane njihov predizborni program bio okrenut pitanjima socijalne pravde i jednakosti, a samim tim i više usmeren ka socijalnim resorima, zdravstvu i obrazovanju (koje se i dalje smatra više socijalnom, nego razvojnom kategorijom).

Koalicija URS je, kao što je i očekivano, akcenat stavila na regionalni razvoj i podsticaje privredi, dok je SNS više bila okrenuta smanjivanju javne potrošnje i uštedama u budžetu, te smanjenju različitih vrsti zloupotreba u javnom sektoru. Borba protiv korupcije je bila druga tema po zastupljenosti u predizbornim porukama, slabije operacionalizovana od ekonomije.

Zanimljivo je da i podela resora koja je usledila nakon izbora Vlade u najvećoj meri odgovara oblastima koje su stranke akcentovale tokom kampanje.

Praćenje rada Vlade, od avgusta do novembra 2012. pokazalo je u kojim je oblastima najviše urađeno, koje su konkretne mere donete, kao i uolikoj meri one odgovaraju ciljevima postavljenim tokom kampanje. Takođe, monitoring rada vlade omogućio je da se sagleda i u kojoj oblasti je urađeno najmanje, ali i gde su evidentirana najveća odstupanja u odnosu na obećanja i postavljene programske ciljeve. Negde su predložena strateška rešenja koja omogućavaju ostvarivanje postavljenih ciljeva, ali su u praksi primenjena rešenja koja ne odgovaraju ili čak potpuno odstupaju od postavljenih ciljeva i datih obećanja. Kako bi se stekla što celovitija slika rada aktuelne vlade, praćene su i reakcije javnosti, ocene stručnjaka, korisnika mera i onih na koje se promene odnose, a ove debate su omogućile i detaljnije razmatranje nekih od predloženih rešenja u javnosti.

2. Sažetak

Najviše mera, prvenstveno zakona i predloga zakona, usvojeno je u oblasti ekonomije. Ovo je uslovljeno i rebalansom za 2012, a zatim i predlogom budžeta za 2013. godinu. Ekonomske reforme bile su najintenzivnije upravo u delu budžeta i poreske politike, ali ne i reforme poreske administracije, kao i u oblasti uštede javnih finansija. Mere koje najviše odgovaraju predizbornim obećanjima odnose se na izmene naplate PDVa kada je mala privreda u pitanju, predlog zakona o rokovima naplate potraživanja i smanjenje parafiskalnih nameta. Obećanje koje nije ispunjeno, odnosno čije je usvajanje odloženo je smanjenje poreza na dohodak. Porez na dobit, porezi po odbitku, PDV su povećani i predstavljaju osnov povećanja priliva u budžet, dok su najveće uštede ostvarene na smanjenju subvencija, za 7 milijardi dinara, ali nije precizirano o kojim se subvencijama radi. Sporne su takođe i odredbe o centralizaciji sopstvenih prihoda, koje su zajedno sa ukidanjem lokalnih taksi izazvale nezadovoljstvo lokalnih samouprava.

Ukidanje agencija je svedeno na predlog od sedam agencija i način uštede je ostao upitan, imajući u vidu i zabranu otpuštanja u javnom sektoru i dalje finansiranje aktivnosti agencija u okviru nadležnih ministarstava.

Ulaganja u poljoprivredu su ostala na nivou subvencionisanja proizvodnje, ne i plana investicionih ulaganja, a budžet za poljoprivredu je povećan za 25% u predlogu budžeta za 2013, što je oko 4% ukupnog budžeta i ne odgovara najavljenom dvostrukom povećanju agrarnog budžeta.

Najveće odstupanje, koje je ujedno i izazvalo najviše polemike u javnosti je Zakon o javnim preduzećima, čiji je cilj departizacija i profesionalizacija javnih preduzeća, a iz kog je u poslednjem trenutku izostavljena odredba koja se odnosi na to da direktori javnih preduzeća ne mogu biti članovi stranaka.

Malo je preduzeto u oblasti borbe protiv korupcije, bar kada su u pitanju sistemska rešenja i mehanizmi, odnosno izgradnja kapaciteta nezavisnih mehanizama. Zakon o javnim nabavkama, čiji je nacrt pripremio Ekonomski savet Srpske napredne stranke, nije se još uvek našao u proceduri iako je njegovo usvajanje bilo predviđeno za oktobar.

U oblasti zdravstva akcenat je više bio na operacionalizaciji ciljeva - najavi izmena i procedura, nego na usvajanju konkretnih mera. Više pažnje posvećeno je kratkoročnim merama (na primer omogućavanju zdravstvenih usluga trudnicama i deci bez obzira na uplate doprinosa, u trajanju od tri meseca) nego reformskim rešenjima u sektoru zdravstva. Najavljeno izjednačavanje privatnih i državnih pružalaca usluga ostalo je na privatnim apotekama koje će izdavati lekove na recept. Ono što je izazvalo najviše polemike i ujedno se pokazalo kao strateško pitanje, je održivost finansiranja predviđenih mera odnosno zdravstvenog sistema u celini.

Obrazovanje, je, kao prioritena oblast bilo najmanje zastupljeno i u kampanji, ali i u prvih 100 dana Vlade. U oktobru je predstavljena Stregija obrazovanja do 2020. godine, koja postavlja opšte ciljeve, ali ne odgovara na izazove obrazovnog sistema, koji se tiču prvenstveno ulaganja u nauku i inovacije, ali i osavremenjivanje obrazovanja i usklađivanje sa tržištem rada.

3. Ekonomski razvoj - povećanje životnog standarda

Glavni cilj mera u oblasti ekonomije i ekonomske politike ima za cilj pokretanje proizvodnje, oživljavanje domaće ekonomije i posledično, povećanje BDP. Predizborna obećanja su najvećim delom bila usmerena na **poljoprivredu i ulaganja u agrarni sektor** kao razvojni potencijal. Drugi važan cilj bio je usmeren na oživljavanje domaće privrede, posebno industije, ali i **razvoj malih i srednjih preduzeća**, a sve u cilju povećanja zapošljavanja, kao i **reformu poreske uprave**.

Reforma administracije i odgovorno trošenje javnih finansija, na kojima je u kampanji najviše insistirala SNS imaju za cilj uštede u budžetu kako bi se omogućila održivost finansiranja države. Ova obećanja su se najviše odnosila na smanjenje nepotrebnih troškova, sprečavanje zloupotreba, ali sa druge strane i usvajanje procedura koje bi olakšale poslovanje u Srbiji.

Privlačenje stranih investicija je takođe obećanje dato u predizornoj kampanji, ali najmanje operacionalizovano i ostvarenju ovog cilja zapravo treba da doprinesu reforme u različitim sektorima.

U prvih 100 dana Vlade najveći akcenat je bio na samom budžetu (rebalansu za 2012., a zatim predlogu budžeta za 2013.), reformi poreske administracije i subvencijama za poljoprivredu. Reforma poreske administracije je u većoj meri podrazumevala povećanje različitih poreza, a u znatno manjoj izmene procedura ili unapređenje rada poreske administracije. Najviše je polemika vođeno u vezi sa deficitom i načinima da se on smanji, rezanjem troškova države.

3.1. Poljoprivreda

Akcenat je u kampanji stavljen na dupliranje agrarnog budžeta, podsticaje i subvencije za poljoprivredu, investiciona ulaganja, donošenje zakona o ruralnom razvoju i podsticajima.

Ključna predizborna obećanja i programi (URS i SNS) odnosila su se na povećanje budžeta za poljoprivredu, koji bi dugoročno trebao da bude 5% od republičkog budžeta. Narodna Skupština je 25.09.2012. usvojila rebalans kojim je agrarni budžet povećan za 10 milijardi dinara i iznosi

oko 41 milijardi dinara. Predlogom budžeta za 2013. godinu agrarni budžet iznosi oko 4% ukupnog budžeta države, što je i dalje znatno manje od 5%. Goran Ješić, pokrajinski sekretar za poljoprivredu ocenio je da je povećanje budžeta daleko ispod predizbornih obećanja.

U kampanji je akcenat bio i na subvencionisanju poljoprivrede. Osim ekonomskih mera, najavljivane su i socijalne mere za staračka odnosno, nekomercijalan gazdinstva. Subvencije bi najvećim delom trebalo da budu investicione, što znači da se ulaže u sisteme za navodnjavanje, hladnjače, sisteme grejanja plastenika („kako poljoprivrednici ne bi zavisili od sezonskih cena, nego svoje proizvode prodavali kada su cene najpovoljnije“, smanjenje posledica suše isl.). Investicione subvencije nisu usvojene, ali jesu one za dizel gorivo, ratarsku proizvodnju, stočarstvo. Isplata subvencija je omogućena rebalansom i nije bilo značajnog povećanja (rebalansom je predviđeno 42 milijarde dinara za poljoprivredu), niti izmene uslova za dobijanje subvencija. U međuvremenu je račun Ministarstva poljoprivrede blokiran, zbog neisplaćenih subvencija tokom mandata prethodne Vlade, o čemu je, po rečima bivšeg ministra Dušana Petrovića, aktuelni ministar bio obavešten, te su problemi posledica nerealnog planiranja. Ipak, isplata subvencija nije dovedena u pitanje.

Najavljeno je usvajanje Zakona o podsticajima poljoprivredne proizvodnje i ruralnog razvoja, koji ima za cilj da obezbedi predvidivost ulaganja u poljoprivredu, iako nije precizirano na koji način, ali izjednačava pravna i fizička lica, poljoprivredne proizvođače. Zakon je najavljen za oktobar, a do sada nije objavljen predlog ovog zakona.

U avgustu je Vlada donela Uredbu o Zabrani izvoza šećerne repe, soje i suncokreta, koja posebno ne pogoduje poljoprivrednicima, jer ih ograničava na domaću cenu proizvoda. I hrvatski proizvođači šećera su se pobunili zato što je Srbija zabranila izvoz, pa oni nisu dobili repu koju su već platili. Hrvatske šećerane komentarišu da je ovim učinjena velika šteta i da je Srbija, u cilju obezbeđivanja snabdevanja tržišta trebalo da zabrani izvor šećera, a ne šećerne repe. Ovako se izvozi znatno jeftiniji srpski šećer u EU, a njihove šećerane su u gubicima. Vlada Srbije je reagovala da u ovoj zabrani nema ničega spornog, kao da je u skladu i sa Sporazumom o stabilizaciji i pridruživanju, ali i CEFTA sporazumom, koji Srbija Uredbom nije prekršila. Sa druge strane, jedno od obećanja je bilo i podsticanje izvoza poljoprivrednih proizvoda.

Poreskom reformom i rebalansom budžeta predviđeno je i smanjenje određenih nameta koje

plaćaju poljoprivrednici, kao i povrat PDVa od 8%. U međuvremenu je iznet i predlog za oporezivanje neobrađenog zemljišta, što je mera koja posebno neće pogodovati staračkim i nekomercijalnim gazdinstvima.

3.2. Podsticanje zapošljavanja

Podsticanje zapošljavanja je bio jedan od najopštijih ciljeva u kampanji, i samim tim je i namanje mera predviđeno i realizovano. Planirano je usvajanje Zakona o socijalnom preduzetništvu, ali se osim toga kao ključne mere koje će doprineti zapošljavanju vidi povećanje investicione potrošnje i reforma poreskog sistema. Reformom poreskog sistema bila je takođe od strane SBNS predloženo smanjenje poreza na dohodak, koje nije usvojeno.

3.3. Podsticaji za biznis sektor i mala preduzeća

U kampanji je fokus bio na kreditima odnosno jeftinijem kapitalu, ali i na smanjenju nameta, kao i reformi naplate poreza. Do sada su najavljeni subvencionisani - povoljniji krediti za privredu, koje stručnjaci i privrednici ocenjuju kao nerealne, jer se nastavlja zaduživanje privrednika, koji s druge strane nisu kreditno sposobni, odnosno banke im neće odobravati kredite.

U septembru su smanjeni parafiskalni nameti i ukinute su 74 različite takse, mere koje su od strane stručnjaka i privrednika ocenjene kao dobre. Ukidanje taksi, koje je u stvari sprovedeno u sklopu donošenja novog Zakona o budžetu za 2012. izazvalo je i reakcije lokalnih samouprava, čiji se prihodi na ovaj način znatno smanjuju. Sa druge strane, privrednici su se žalili da ne mogu da ispunjavaju obaveze prema državi i da je potrebno dalje smanjiti namete, ali i omogućiti grejs period za otplatu dugovanja, jer je sada 80.000 računa preduzetnika blokirano².

Savet za privredni oporavak, koji je Vlada formirala u avgustu 2012. istakao je da je najveći problem privrede nelikvidnost odnosno nedostatak jeftinog novca, ali i sporost naplate potraživanja, posebno od javnog sektora. U međuvremenu je donet predlog Zakona o ograničenim rokovima i obezbeđenju plaćanja, gde je rok plaćanja za privatni sektor 45 dana, za javni, odnosno državu 60, a samo za RFZO je 90 dana. Predviđene su i sankcije kao i mere

² Više o ovim merama dato je u odeljku o reformi poreskog sistema.

prinudne naplate. Ovakva mera je preporučena i u izveštaju Evropske komisije, kao bi se smanjila hronična nelikvidnost privrede.

3.4. Poreska reforma

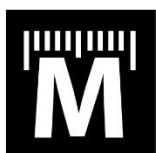
Poreska reforma je u kampanji bila usmerna pre svega na smanjenje nameta i rasterećenje privrede, kroz ukidanje parasfiskalnih davanja, ukidanje fiskalnih kasi zanatlijama, povećan cenzus za ulazak u PDV, smanjenje poreza na zarade (u cilju podsticanja zapošljavanja). U praksi se većina mera svela na povećanje priliva u budžet kroz poreski sistem, dok je reforma samog sistema i poreske administracije ostala u drugom planu.

Mere koje su u potpunosti u skladu sa najavljenima su plaćanje PDVa tek po naplati robe, kamata od 20% za državu ako kasni sa povraćajem, ukidanje fiskalnih kasi zanatlijama. Sve druge mere odnosile su se na povećanje poreza. Mera koja je takođe najavljena u oktobru, a nije je bilo u kampanji, je izmena procedura za paušalno oporezivanje, o čemu nije dostupno dovoljno informacija.

Jorgovanka Tabaković je u kampanji najavljivala smanjenje poreza na dohodak, čime bi se podstaklo zapošljavanje, međutim, izmenama Zakona o budžetu za 2012. je on povećan, pa ekonomisti predviđaju 5 miliona evra u budžetu na osnovu ovog povećanja. O ovim merama je bilo najmanje reči u javnosti čak uz napomenu da su mere predviđene ovim Zakonom još uvek nepoznanica.

Tokom Skupštinske rasprave 18.09.2012. Mlađan Dinkić je objasnio zašto sadašnjim reformama i predlozima Zakona nije smanjen porez na zarade: smanjenje poreza na zarade na 54% bi iziskivalo i povećanje PDVa na 22%, a ne 20% koliko je povećan sada. Drugačije ne bi moglo u uslovima recesivne privrede kakva je naša, u ovom trenutku i najavio da će porez na dohodak biti smanjen tokom mandata ove Vlade, ali ne odmah.

U avgustu i septembru (u susret rebalansu budžeta) pokrenuta je procedura za smanjenje parafiskalnih nameta, a PDV je povećan sa 18% na 20% pri čemu je na osnovne životne namirnice ostao 8%. Pozivanje na predizborna obećanja bilo je iskorišćeno pri zahtevu o smanjenju PDVa na bebi opremu, kada ono nije predviđeno novim Zakonom. Nakon pregovora

ministarstva finansija i Vlade utvrđen povraćaj PDVa na hranu i opremu za bebe, ali je definisana procedura toliko komplikovana da „obesmišljava“ ovu meru.

Iz ministarstva kažu (Milica Bisić, Vlajko Senić) da je mera odobrena usled pritiska javnosti, ali da u stvari nije moguće da se sprovede na način na koji je zahtevano jer bi to donelo velike gubitke državi, trgovci ne bi imali korsi, a nefer je da je dobijaju i roditelji kojima ova mera nije potrebna. Zato je predlog da se materijalo ugroženim roditeljima osmisli neka druga vrsta pomoći, a da PDV ostane isti bez povraćaja.

Iz udruženja „Roditelj“ kažu da očekuju ukidanje za sada definisane procedure.

U septembru, u sklopu rebalansa i usvajanja seta predloga zakona, smanjene su takse za ukupno 74 različita parafiskalna nameta, od kojih se najveći deo odnosi na preduzetnike i mala preduzeća, a jedan deo na građane (npr. registracija vozila). To će privredi obezbediti dodatne uštede i predstavlja „kompenzaciju“ za porast PDVa. S druge strane, predviđena je i potpuna centralizacija prihoda i ukidanje svih sopstvenih prihoda, pa su lokalne samouprave iznele primedbe zbog gubitaka koje imaju od ukidanja lokalnih taksi. Njima su prihodi povećani samim budžetom, kako kažu iz Ministarstva finansija, tako da su im gubici neutralisani. Sa druge strane, lokalne samouprave morale bi da uštede na javnoj potrošnji i povećaju naplatu poreza na svojoj teritoriji, kao što je porez na imovinu.

Zakonom o PDVu su donete izmene, koje predviđaju da država plaća 20% kamate na kašnjenje sa povratom PDVa, investitor plaća PDV u građevinarstvu, a mala i srednja preduzeća plaćaju porez tek kada naplate robu, što su novine koje odgovaraju predizbornim obećanjima. Ekonomisti su takođe ocenili ove mere kao dobre.

Predlogom Zakona o porezu na dobit pravnih lica, se isti povećava na 12 do 15% sa sadašnjih 10, kao i drugi porezi po odbitku. Nije bilo reakcija javnosti i stručnjaka, kao ni privrednika, ali je jasno da će ovo pogoditi i male preduzetnike i time na neki način umanjiti efekte prethodno definisanih povlastica i olakšica.

Povećani su porezi po odbitku, koji imaju za cilj da smanje odlivanje novca u ofšor zone. Tako se svaka transakcija u ofšor zone oporezuje sa 30%. Privrednici smatraju da će ova mera otežati poslovanja i najverovatnije odbiti neke strane investitore. Ovakva mera nije bila najavljena u

okviru kampanje, kao što to nije bilo ni povećanje poreza na dobiti ili povećanje PDVa.

Reforma poreske administracije, koja je bila jedno od izbornih obećanja je dugoročan proces, kako je ocenjeno, a prve mere koje je Mlađan Dinkić najavio na konferenciji za novinare 27.09.2012. su: reforma informacionog sistema Poreske uprave, za šta će se novac obezbediti budžtom za 2013, a od 2014. će se uvesti elektronska komunikacija. Do 30.juna 2014. će obveznici prijavljivati porez elektronski. Direktori filijala će se postaviti javnim nepristrasnim konkursom koji će biti objavljen 10.oktobra, a proces će biti završen do kraja godine. Cilj je pojednostaviti procedure i povećati efikasnost naplate poreza. Evropska komisija je ocenila da je potrebno dalje raditi na reformi poreske administracije.

3.5. Odgovorno trošenje javnih finansija i uštede u budžetu

U kampanji je fokus, posebno kod SNS bio na smanjenju troškova države kroz ukidanje agencija i smanjenje broja drugih budžetskih korisnika, kao i smanjenje troškova funkcionisanja države, kontrolu javnih nabavki i sl., a sve sa ciljem ulaganja tih sredstava u poljoprivredu, nauku i obrazovanje. U tom smislu važno je pratiti na koji način će biti raspoređena sredstva u budžetu³.

Najviše pažnje javnosti izazvao je sam rebalans i ono o čemu se polemisalo, najviše na relaciji Fiskalni savet - Vlada Srbije, a u šta su se u medijskoj debati uključili i ekonomski stručnjaci, jeste da planirana ušteta nije dovoljna i da država mora više da štedi⁴. Iako su mere vezane za poreze i parafisklane namete ocenjene kao dobre, čak i povećanje PDVa i dalje ni Fiskalni savet ni MMF nisu zadovoljni obimom restirkcija budžeta u delu javne potrošnje. Ono što se spominje kao najveći trošak jesu različite subvencije privatizovanim preduzećima i privredi. Iako u kampanji to nije bilo eksplicitno navođeno, po oceni MMFa najznačajnija racionalizacija javnog sektora jeste privatizacija velikih preduzeća koja su sada neprofitabilna - „Srbija među zemljama u tranziciji ne može ostati "šampion" sa učešćem kapitala u državnom vlasništvu u ukupnom kapitalu od oko 58% - i da treba da privatizuje neki veliki privredni sistem u državnom vlasništvu“.

---

³ Po predlogu budžeta za 2013.najveća ušteta ostvarena je na subvencijama i ta sredstva će se preusmeriti u sistem socijalne zaštite.

⁴ Rebalansom za 2012. je planirano 20 milijardi prihoda i 25 milijardi rashoda.

Na početku mandata Vlade garantovano je da neće biti otpuštanja u javnom sektoru i najavljen je i rast plata, u skladu sa „mogućnostima“, oko 2-3%. Paralelno je usvojen Zakon o maksimalnoj zaradi u javnom sektoru, usvojen 25.09. 2012. kojim je ista ograničena na 162.000 dinara i čija je namera da se ograniči javna potrošnja.

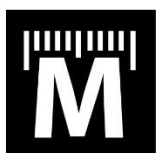
U kampanji je najavljeno ukidanje agencija, kao ključna mera uštede, ali se otvorila polemika nekoliko agencija i institucija čije su nadležnosti značajne i čije bi ukidanje bilo neopravdano. Ukidanje agencija, zapravo znači da će neke biti ukinute, ali zaposleni u njima (u skladu sa time da nema otpuštanja u javnom sektoru) raspoređeni na druga mesta u javnom sektoru gde će im se zarade smanjiti i biti u skladu sa ovim ograničenjem.

Ukidanje agencija je nakon formiranja vlade prepušteno ministarstvima koja su trebale da sačine spiskove agencija koje treba da budu ukinute. Ove spiskove su dostavili Ministarstvo finansija i Minsistarstvo energetike i pompezno najavljivano ukidanje agencija svelo se na sedam agencija: Nacionalan turistička razvojna agencija, Uprava za igre na sreću, Devizni inspektorat, Agencija za zaštitu od jonizujućeg zračenja, Fond za zaštitu životne sredine, Agencija za energetske efikasnot i Agencija za hemikalije.

U budžetu za 2012. su i nakon rebalansa ipak ostali iznosi namenjeni ovim agencijama, oko 10 miliona dinara, pa nije jasno kako se ostvaruje ušteta, niti je jasno kako se ona ostvaruje ako se zaposleni ne otpuštaju. Očekivana ušteta ostvaruje se u stvari, kroz ukidanje sopstvenih prihoda, koje sada ima pravo da naplaćuje samo Ministarstvo finansija i tako će se budžet dodatno puniti za oko 10 milijardi dinara. Ono čemu nije dodeljena značajnija pažnja u javnosti jeste u stvari Centralizacija sopstvenih prihoda različitih tela i agencija (npr. Fonda za zaštitu životne sredine) time što se svi slivaju i ulaze u budžet države Srbije, koja je predviđena Zakonom o budžetu nije izazvala značajnije polemike u javnosti.

Iako nije bilo posebno apostrofirano u kampanji, kao jedna od značajnih mera javne uštede najavljeno je restrukturiranje javnih preduzeća, čime će se smanjiti izdaci koji odlaze iz budžeta za ova preduzeća.

Saradnja sa međunarodnim finansijskim institucijama, prvenstveno MMFom za sada nije nastavljena odnosno aranžman nije obnovljen. Predstavnici Vlade (Vlajko Senić, Aleksandar

Vučić) očekuju nastavak pregovora i obnovu aranžmana. Premijer Srbije je ostao i dosledan stavovima iznetim u kampanji, a to je da ni po cenu aranžmana sa MMFom neće biti prekomerne uštede u javnoj potrošnji koja bi ugrozila budžet građana. MMF ocenjuje da je ušteda planirana rebalansom bila nedovoljna, a još uvek nije dostupno mišljenje na predlog budžeta za 2013.

Infrastruktura ulaganja su navođena takođe kao podsticaj privredi, ali i omogućavanje ravnomernog regionalnog razvoja. Najavljeni su i nastavljeni radovi na Koridoru 10 i 11, ali je u oblasti infrastrukture najznačajnija najava Zakona o planiranju i izgradnji kojim se značajno smanjuju i skraćuju procedure za dodelu građevinskih dozvola i legalizaciju objekata, a što će olakšati poslovanje investitorima. To je ujedno i jedina oblast u kojoj su preduzeti koraci ka povećanju efikasnosti administracije, što je isticano kao posebni cilj u kampanji.

Proceduru u vezi sa građevinskim dozvolama istakao je i Savet stranih investitora u Srbiji u svojoj „Beloj knjizi“ koja sadrži 290 preporuka za Vladu Srbije, a objavljena je 16.10.2012. (Večernje novosti). Osim građevinskih dozvola, investitori su naveli i prepreke u vezi sa radnim pravom: obračun zarada je dosta komplikovan, radniku kada odsustvuje sa posla treba isplatiti osnovnu zaradu uz minuli rad, a preporuka je da ugovor na određeno vreme traje do 36, a ne najviše 12 meseci. Poreska pravila su takođe dosta komplikovana, a strane kompanije ne mogu da koriste podsticaje.

Ocena monetarne odnosno ekonomske politike generalno, od strane Evropske komisije u poslednjem izveštaju je da nije učinjen napredak, a da su izmenama Zakona o Narodnoj banci Srbije učinjeni koraci unazad u približavanju evropskim tekovinama.

4. Borba protiv korupcije

U okviru borbe protiv korupcije, ključne predložene mere i ciljevi su bili: **jačanje mehanizama nezavisnih institucija i strožije kazne za počinioc**e, koje su ujedno i najmanje operacionalizovane; **revizija spornih privatizacija**, na čemu insistira i Evropska komisija, a na kojoj bi, po predlogu SNS trebalo da rade otpuštene sudije i tužioci; **kontrola javnih nabavki**, koja je najviše konkretizovana kroz predlog Zakona o javnim nabavkama, a sa ciljem ne samo smanjenja korupcije nego i uštede budžetskih sredstava i **smanjenje partokratije**, koje je

ujedno izazvalo i najviše polemike u javnosti.

Na jačanju nezavisnih mehanizama nije puno urađeno, a 23.10. 2012. je pokrenut postupak za smenu direktorke Agencije za borbu protiv korupcije, koja je u pisanom saopštenju istakla da je upravo to jedan od načina urušavanja ovakvih institucija. S druge strane, one je ranije naglasila da je najveći problem u borbi protiv korupcije neefikasan rad tužilaštva.

Za revizije privatizacija je odgovoran Aleksandar Vučić, kao potpredsednik Vlade zadužen za borbu protiv korupcije. Definirano je o kojim se privatizacijama radi, a dostavljen je i spisak 18 privatizacija koje Evropska komisija smatra spornim. Na ovim slučajevima je u septembru počeo da radi tim MUP, a prve krivične prijave najavljene su za oktobar, ali još uvek nisu podignute.

Delimično je ispunjeno obećanje o uređenju sistema javnih nabavki, jer je sačinjen nacrt Zakona o javnim nabavkama, koji još uvek nije usvojen kao predlog Vlade, ali ga je na uvid javnosti stavio Ekonomski savet SNS koji je radio na njegovoj izradi.

Novim Zakonom bi trebalo da se omogući efikasnija kontrola, smanjenje korupcije i uštede koje je SNS još u kampanji procenila na 600 miliona do milijardu evra godišnje. Predloženo je elektronsko podnošenje prijave, delimično centralizovana procedura, zaštita uzbunjivača i sl. Ipak, preduzetnici su skrenuli pažnju da je najveći problem „nameštanje“ javnih nabavki, na koje nije odgovoreno predlogom zakona. Nevladine organizacije navele su da je Zakon dobar sa stanovišta brojeva protiv korupcije, ali nedovoljan i da je za njegovu punu primenu potrebno izmeniti Zakon o budžetskom sistemu i Krivični zakon. Usvajanje Zakona najavljeno je za oktobar, kako stoji i u Koalicionom sporazumu, ali se on još uvek nije našao u skupštinskoj proceduri.

Departizacija je kao predizborno obećanje izazvala najveće polemike u javnosti. Ona se u prvom redu odnosila na javna preduzeća, kako na direktore tako i na upravne odbore. Jedna od najavljenih mera je i ukidanje upravnih odbora, jer država treba da ima samo nadzornu ulogu u javnim preduzećima. Sa druge strane, pitanje poslovanja javnim preduzećima u tesnoj je vezi i sa odgovornim trošenjem javnih finansija pa je Koalicioni sporazum predviđao i usvajanje procedura kojima bi se povećala transparentnost rada javnih preduzeća, što je i preporuka

Evropske komisije.

Predlog Zakona o javnim preduzećima je izrađen i rasprava o njemu je trajala do 19.10.2012. nakon čega je očekivano njegovo usvajanje. Ključne najave u vezi njegovog sadržaja bile su da će se direktori birati na javnim konkursima, da neće moći da budu članovi stranke, uz odgovarajuću stručnu spremu i radno iskustvo. Nakon rasprave, 26.10.2012. objavljeno je da se u predlogu Zakona ne nalazi ključna odredba, odnosno, da će direktori moći da budu članovi stranaka, kao i da ova odredba nije uvrštena u Zakon na insistiranje SPS i PUPS (Večernje Novosti, 26.10.2012.). URS je sa svoje strane istakao da će u praksi nastojati da održi obećanje o departizaciji i ne kandiduje svoje kadrove, dok je ministar Ljajić istakao da je potpuno nerealan bilo očekivati da stručnjaci budu diskriminirani zato što su članovi stranka, jer stručnost treba da bude ključni kriterijum. Na ovom stavu je insistirao i SNS u više navrata.

Pre predloga Zakona ili njegovog usvajanja, uprkos najavama departizacije, koja na kraju nije realizovana kroz ovaj zakonski predlog, je smenjeno i postavljeno nekoliko direktora javnih preduzeća i ustanova (EPS, PTT, Telekom, Državna Lutrija...). Ovo je od strane NGO sektora i javnosti ocenjeno kao kršenje predizbornih obećanja. "Transparentnost Srbija" je iznela ocenu da ne bi, pre donošenja i primene Zakona trebalo da Vlada smenjuje direktore bez jasnog obrazloženja i postavlja nove direktore bez javnog konkursa. Neka kadrovska rešenja koja su u međuvremenu najavljena su u javnosti ocenjena kao „estradizacija“, umesto departizacije.

Nisu doneta strateška i sistemska rešenja za borbu protiv korupcije niti je išta urađeno na jačanju kapaciteta institucija i međuinstitucionalne saradnje. Evropska komisija je recimo ukazala na član 359 Krivičnog zakonika o zloupotrebi službenog položaja kao onaj koji se najčešće krši i omogućava sistemska korupciju. Takođe, da su za borbu protiv korupcije preduslovi jačanje pravosuđa i osnaživanje administracije. Nedovoljne kapacitete određenih institucija i neadekvatnu saradnju, Evropska komisija je istakla i u poslednjem izveštaju o napretku Srbije.

U praksi, je borba protiv korupcije realizovana kroz hapšenja u vezi sa Agro bankom, ali i Olivera Dulića, njegovo zamenika Janjića i nekoliko bivših predsednika opština u Srbiji.

5. Zdravstvo

Ključne mere definisane Koalicionim sporazumom i u Ekspozeu mandataru su se odnosile na **povećanje dostupnosti zdravstvene zaštite** odnosno zdravstveni sistem dostupan svim građanima i one su delimično operacionalizovane kao: proširenje liste besplatnih lekova i smanjenje participacije, omogućavanje trudnicama i deci lečenje bez obzira na uplatu doprinosa, definisanje prava pacijenata i donošenje Zakona o zaštiti prava pacijenata; **Unapređenje kvaliteta zdravstvene zaštite** kroz kontinuiranu edukaciju zdravstvenog kadra, renoviranje i proširivanje kapaciteta i infrastrukture zdravstvenih ustanova, ali i **reformske mere sistema zdravstva** kroz definisanje uloge privatnog sektora u pružanju usluga i podsticanje uplaćivanja privatnog, dopunskog zdravstvenog osiguranja. Akcenat je takođe u kampanji bio i na **socijalnim merama**, prvenstveno sa ciljem povećanja nataliteta - pomoć za vantelesnu oplodnju i pomoć trudnicama i porodiljama. Najmanje je konkretizovan cilj smanjenja korupcije u zdravstvu.

U prvih 100 dana Vlade usvojena je uredba kojom se trudnicama i deci do 18 godina omogućava besplatno lečenje bez obzira na uplatu doprinosa, ali oročeno na tri meseca, usvojena je uredba o koeficijentima kojima se izabrani lekari plaćaju po učinku, osnovana Agencija za akreditaciju zdravstvenih ustanova, dok su u drugim oblastima izmene samo najavljene, ali ne i donete. Tako je najavljeno izdavanje lekova na recept i u privatnim apotekama, edukacija lekara za transplantacije, kako bi se iste mogle izvoditi u Srbiji, odlazak na operacije u inostranstvo o trošku Republičkog fonda za zdravstveno osiguranje (RFZO), rekonstrukcija kliničkih centara u Beogradu, Kragujevcu, Novom Sadu i Nišu, povećanje starosne granice za veštačku oplodnju. Predloženo je i uvođenje Centralizovanih javnih nabavki za zdravstvo, koja znači da će sve javne nabavke sprovoditi RFZO, a ne zdravstvene ustanove pojedinačno. Ova mera nije bila posebno akcentovana u obećanjima, a nije ni pitanje akreditacije lekova i uređivanje tržišta lekova, čija je skorašnja nestašica bila povod za ustanovljavanje mera kojima će se omogućiti kraće i jasnije procedure za puštanje leka u promet i određivanje cena lekova. U vezi sa tim bilo je najavljeno i imenovanje Saveta za utvrđivanje cena lekova i izradu novog registra lekova, koji još uvek nije ustanovljen. Izrađen je predlog izmena Zakona o lekovima, ali njime nije predviđeno ništa u vezi sa dostupnošću lekova, u smislu smanjenja participacije ili proširenja liste

besplatnih lekova.

Najviše polemike u javnosti, u vezi sa najavljenim i malobrojnim donetim merama izazvalo je pitanje održivosti finansiranja, na primer besplatnog lečenja trudnica i dece ili naplata potraživanja privatnih apoteka koje bi izdavale lekove na recept. Naime, otvorilo se pitanje održivosti punjenja Fonda za zdravstveno osiguranje i mogućnosti finansiranja.

6. Obrazovanje

U oblasti obrazovanje je urađeno najmanje u toku prvih 100 dana Vlade. U kampanji i pri formiranju Vlade, kao prioritetni ciljevi u oblasti obrazovanja definisani su: usklađivanje tržišta rada i obrazovnog sistema, kroz programe stipendiranja za tražena zanimanja; ulaganje u obrazovnu infrastrukturu koje je akcentovala koalicija SPS-PUPS; ulaganje u naučnu delatnost, istraživanja i inovacije kroz učešće privatnog sektora, na čemu se insistira i u izveštajima Evropske komisije.

Najavljene izmene najkonkretnije su u oblasti ulaganja u naučnu delatnost, gde bi Srbija trebalo da dostigne nivo ulaganja u inovacije od 1% što je evropski minimum. Nije navedeno na koji način će se, osim učešćem privatnog sektora, ova ulaganja povećati.

Nije doneta ni jedna uredba i mera koja se tiče obrazovanja. Vlada je krajem oktobra usvojila Strategiju sistema obrazovanja do 2020. godine u kojoj je glavni cilj povećanje broja visokoobrazovanih u Srbiji, kroz reforme sistema osnovnog i srednjeg obrazovanja. Strategija, čija je izrada započeta pre formiranja aktuelne Vlade gotovo da ne odgovara ciljevima postavljenim u okviru prioriteta Vlade.

Najviše polemike izazvala je upravo Strategija i u to u delu ostvarivosti ciljeva, ali i pitanje zapošljavanja visokobrazovanih u Srbiji.

